

Oponentský posudek bakalářské práce

Ponoření do ducha a ohně Exegeze Mt 3:1-12

Jan Perner

ETF UK Katedra Nového zákona
Vedoucí práce: Doc. Jiří Mrázek, Th.D.

Praha 2013

Charakteristika práce a teze

Jde o poměrně stručnou práci v oboru biblistiky - Nový zákon. Jejím záměrem je vysvětlit, co znamená „on (ten silnější) vás bude křtí Duchem svatým a ohněm“ (Mt 3,11b).

Autor vychází z překladu a analýzy řeckého textu, popisuje jeho strukturu, srovnává jej se synoptickými paralelami a sukcesivně vykládá celý oddíl se zvláštním zaměřením na verš 11b. Potom kriticky zkoumá možnost chápat křest Duchem svatým a (křest?) ohněm jako instituci, „svátost“ či iniciační obřad. Závěr: Odkaz ke křtu Duchem svatým a ohněm tak chápat nejde. Autor to naznačuje již překladem „On vás ponoří do Ducha svatého, a ohně“. Tím je vyjádřuje metaforický význam ponoření. Křest Duchem svatým znamená, že Ježíš, k němuž se v textu Matoušova evangelia tato slova vztahují, umožní proniknout a pronikat „k plnosti a opravdovosti“ bez ohledu na vnější formu křtu. Oheň naznačuje druhou možnost (proto autor v překladu před „a ohněm“ klade čárku) - soud a zánik.

Kritika

Autor celkem dobře vystihl napětí mezi posláním Jana Křtitele a Ježíše, jak je podává Matoušovo evangelium: od křtu pokání k cestě poznamenané Duchem svatým.

Dvě kritické poznámky kvalitu práce vážně relativizují:

a) Termín *baptizó*, *baptó* je u Matouše již technickým termínem pro úkon ponoření a výstup z vody, který v jeho době zpřítomňoval Ježíšovu smrt a vzkříšení. Křest vodou ve jménu Otce, Syna i Ducha svatého ustanovil podle Matoušova evangelia Vzkříšený, aby je po celý život provázela moc Ducha, jímž Bůh způsobil, že Kristus, ač smysly nedostupný, stále působí. O tom se měl autor alespoň zmínit. *Ex opere operato* - magicky zneužívaná formule -

odkazovala původně k této jedinečné události. Kniha Skutků naznačuje, jak v církvi křest vodou stvrzoval působení Ducha nebo po něm vzbuzoval touhu.

b) Autor po strukturální analýze oddílu řadí kapitolku Diachronní analýza, v níž srovnává jednotlivé synoptické verze a analyzuje formy a tradice. To v klasickém historicko-kritickém rámci skutečně s diachronní analýzou souvisí: Jednotlivé literární verze naznačují směr, kterým se úpravy textu ubíraly, a tradiční formy ústní slovesnosti jsou tak odlišeny od práce redaktora. Autor se však diachronním řazením jednotlivých vrstev neobírá a ve skutečnosti podává synchronní analýzu Matoušova textu a kanonických verzí. Jinak by musel uvažovat o historickém Janu Křtitelovi, o jehož spojení s Ježíšem Josephus Flavius nic neví, a jehož slovo se vztahuje v prorocích na příchod Hospodinův.

Drobnosti: Rušivě působí některá zobecnění (saduceové směřovali k praktickému ateizmu, jakoby teizmus byl jen víra v posmrtný život) a konečně překlepy a stylistické nejasnosti (např.zač. § 4.3).

Závěr

Autor psal práci s jistým zaujetím a jeho teze, podle níž slovo o křtu Duchem nezakládalo původně žádný rituál, je obhajitelná. Pokud autor vezme vážně kritiku, mohl by tuto tezi v upřesněné podobě obhájit. S touto nadějí doporučuji tuto práci přes velice vážné výhrady k obhajobě.

Petr Pokorný

Zderaz 27.8. 2013.

